

УДК 75.071.1(477). 929 Котарбінський В. О : 77 «19»

DOI: 10.15407/rksu.23.324

Тетяна Анатоліївна Галькевич,

молодший науковий співробітник

відділу образотворчих мистецтв Інституту книгознавства

Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

ORCID: 0000-0003-2723-5662

e-mail: galtano@ukr.net

Олена Миколаївна Донець,

молодший науковий співробітник

відділу образотворчих мистецтв Інституту книгознавства

Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

ORCID: 0000-0003-3837-5273

e-mail: edonec@ukr.net

ВІЛЬГЕЛЬМ КОТАРБІНСЬКИЙ НА СВІТЛИНАХ ВІДДІЛУ ОБРАЗОТВОРЧИХ МИСТЕЦТВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО (до 170-річчя від дня народження художника)

Метою роботи є атрибуція фотодокументів, що зберігаються у відділі образотворчих мистецтв Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського й безпосередньо стосуються життя та творчості видатного художника XIX – початку XX століття Вільгельма Олександровича Котарбінського, поляка за походженням, життя і творчість якого тісно пов’язані з Україною; а також виправлення помилок у біографічних відомостях, що містяться в роботах дослідників творчості майстра. **Методологія дослідження.** Для розв’язання поставленого завдання залучено як загальнонаукові методи, так і методи спеціальних історичних дисциплін, зокрема метод джерелознавчого аналізу та прийоми й засоби порівняльно-історичного методу. Зазначений методологічний підхід дозволив опрацювати інформацію, проаналізувати та атрибуувати світлини, уточнити географічне місцезнаходження майстерні художника, що на них зафіксована. **Наукова новизна.** Протягом двох останніх десятиліть зросла зацікавленість творчістю В. О. Котарбінського, що передовсім пов’язано з його непересічною роллю в «європеїзації» українського мистецтва, а також із його вагомим творчим внеском у художнє життя Києва в XIX столітті. За даними періодичних зарубіжних і вітчизняних видань, інформацією з інтернет-ресурсів та мемуарно-історичною літературою вперше атрибутовані два фотодокументи з фондів відділу образотворчих мистецтв НБУВ, а саме: встановлено особу художника та місцезнаходження зображеного на

світлинах об'єкту – майстерні художника у власному маєтку в Кальську. **Висновки.** Фотодокументи, що зберігаються у фондах відділу, висвітлюють малодосліджений «білоруський» період творчості митця, а також є важливим джерелом для подання достовірної інформації стосовно фактів з біографії художника.

Ключові слова: атрибуція, Вільгельм Котарбінський, художник, фотодокументи, біографія, відділ образотворчих мистецтв Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Актуальність теми дослідження. Оскільки матеріали, що стосуються творчої біографії Вільгельма Котарбінського, а також вагома частина його творів та біографічних документів розпорошені поміж музеями і приватними зібраннями різних країн – Польщі, України, Білорусі, Італії, Росії, де він мешкав та працював, на сьогодні є вкрай актуальним усунення помилкових та неуточнених даних стосовно життя і творчості майстра.

Аналіз досліджень і публікацій. Протягом двох останніх десятиліть зростає зацікавленість творчістю Вільгельма Олександровича Котарбінського, що передовсім пов'язано з його непересічною роллю в «європеїзації» українського мистецтва, а також з його вагомим творчим внеском у художнє життя Києва в ХІХ столітті (розписи Володимирського собору, товаришування і творча співпраця з родиною Прахових). Зокрема, про його заслуги в «європеїзації» українського мистецтва йдеться в публікації Л. Савицької [8]. М. Дроботюк досліджує творчість художника та факти його біографії «італійського» та «польського» періодів [4, с. 61]. Д. Добріян висвітлює «київський» період творчості художника та його виставкову діяльність [3]. Т. Галькевич звертає увагу на помилки та неточності щодо надання біографічних даних [2]. Т. Хардаєва подає характеристику основних архівних фондів Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України, що стосуються життя та творчості В. О. Котарбінського [11]. Про діяльність художника на Слуцькій землі (Білорусь) повідомляє І. Тітковський [10].

Мета роботи полягає в атрибуції та уточненні змісту зображення на світлинах, а також опрацюванні знайдених відомостей.

Виклад основного матеріалу.

Історико-біографічна довідка: Вільгельм Олександрович Котарбінський (30.XI.1849, Неборув, Польща, – 04.IX.1921, Київ, Україна) закінчив Варшавську художню школу (1871) та художню Академію Св. Луки в Римі (1875). Ще юнаком мріяв стати живописцем. На початку кар'єри він спізнав і голодне життя, і тяжку хворобу, і заробітчанство. Та врешті-решт майстер дочекався успіху і визнання: став одним з улюблених художників царської родини Миколи ІІ – його творами були обвішані стіни Лівадійського палацу в Криму. Роботами майстра захоплювалися і намагалися придбати їх для своїх колекцій найбагатші і найвпливовіші сучасники: М. Третьяков, М. Терещенко, К. Солдатенков, Б. Ханенко та багато інших. Мешкав у Польщі, Італії, Білорусі, Україні. Культурна спадщина В. Котарбінського велика і різноманітна: церковний та світський монументально-декоративний живопис (розписи в Соборі св. Володимира в Києві та інших церквах України, костюлах Білорусі та Польщі, у приватних будинках заможних городян), станковий

живопис і графіка. Автор численних полотен на античні, історичні, міфологічні та релігійні сюжети. У його творах органічно поєднувалися ознаки символізму, модерну та академізму.

У фонді документальної фотографії відділу образотворчих мистецтв Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі – ВОН) було виявлено дві неатрибутовані світлини із зображенням літнього художника серед живописних творів – фото, наклеєні на картонні паспарту білого кольору. На світлинах були відсутні будь-які написи та підписи. Яким чином вони потрапили до фондів відділу, – наразі невідомо. Оскільки ми вже стикалися з пошуками документів, пов'язаних із життям і творчістю відомого наприкінці ХІХ, а у другій половині ХХ століття забутого і малодослідженого художника Вільгельма Котарбінського, неважко було ідентифікувати його особу на цих світлинах. На обох фотографіях ми бачимо художника, який сидить на стільці з палітрою в руках в глибині кімнати, серед своїх робіт. Просторе приміщення з надзвичайно високою стелею заставлене – від низу до верху – полотнами художника, що демонструє неабияку працездатність майстра та різноманітність його художніх уподобань. Вочевидь, ми бачимо художника в один із плідних періодів його творчої біографії, коли майстер уже досяг певних вершин у своїй творчості, мав чимало замовлень і змогу реалізувати свій таланти у найрізноманітніших галузях – від історичного та символічного світського живопису до сакральних і монументальних релігійних композицій. Наслідком його надзвичайної працездатності став величезний та різноплановий за жанром художній спадок. Його роботами захоплювалися і намагалися придбати для своїх колекцій найбагатші і найвпливовіші його сучасники – цар Микола ІІ, М. Третьяков, М. Терещенко, К. Солдатенков, Б. Ханенко та багато інших. Тож не дивно, що творчість В. Котарбінського привертала пильну увагу сучасників, а його твори неодноразово репродукувались у періодичних виданнях та на поштових листівках. Так, відомо, що київське видавництво «Рассвет» публікувало поштівки з репродукціями його робіт. На жаль, більшість творів майстра зникла під час буремних подій: воєн – Першої та Другої світових – та революції. І чи не єдиними джерелами, що репрезентують сьогодні втрачені твори художника, стали поштівки. Саме завдяки колекції поштівок з репродукціями художніх творів В. Котарбінського, які збирала для презентації його творчості на виставках членкиня польського товариства «Згода» Вікторія Радик, стала можливою атрибуція полотен, котрі бачимо на фотографіях із фондів ВОН.

Не викликає жодних сумнівів, що на обох світлинах – зображення однієї й тієї ж майстерні, – свідченням цьому є ідентичність інтер'єрів. Саме майстерня дозволяє відчутти атмосферу, в якій працював художник, побачити, як уява митця, лягаючи на полотно, перетворюється на нові натхненно-дивовижні образи – портрети, пейзажі, містичні фантазмагорії, сповнені глибоко трагічного передчуття духовної кризи, що переважала в суспільстві на зламі століть, монументальний релігійний живопис. Та ці чорно-білі фото зроблені вочевидь у різні роки (є відмінності в аксесуарах – килими на підлозі, а також відрізняються одні від інших твори, що висять на стінах).

Але де саме знаходилася майстерня? У пошуках допомогли деякі відомі факти з біографії художника, зокрема те, що у В. Котарбінського була майстерня в київському готелі «Прага», де він провів останні роки свого життя, та майстерня у власному маєтку в селищі Кальськ (Білорусь). Яку з них ми бачимо на світлинах?

У результаті історико-бібліографічного пошуку джерел про творчість художника вдалося виявити, що обидві світлини свого часу були репродуковані в періодичних виданнях.

Одну з них відтворено в «Живописном обозрении» за 1902 рік [5]. У цьому ж номері на декількох сторінках подано статтю про творчість художника та репродукції його творів. Фотограф зафіксував В. Котарбінського за роботою, біля великоформатної багатофігурної картини «Лепта вдовиці». Це досить відоме полотно майстра, що неодноразово експонувалося на виставках і було репродуковане в каталозі Весняної виставки в залах Імператорської академії мистецтв у Петербурзі 1898 року. Сюжетом для нього стала біблійна історія з Євангелія від Марка про те, як Ісус Христос, сидючи навпроти храму разом зі своїми учнями, спостерігав за тим, як люди кидали мідні монети до скарбниці. Заможні жертвували більше, а бідна вдова змогла подати тільки дві лепти. Побачивши це, Ісус промовив до своїх учнів: «Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця поклала найбільше за всіх, хто клав у скарбницю. Бо всі клали від лишка свого, а вона поклала з убогства свого все, що мала, – свій прожиток увесь» [Від Марка 12:35–44].

Тут слід зазначити, що художник неодноразово виконував повтори своїх робіт, часто змінюючи якусь дрібну деталь, або створював зменшені в розмірах копії, іноді – варіації однієї й тієї само теми. На обох світлинах серед нагромаджених біля стіни робіт видніється невеликий фрагмент, ймовірно, зменшена копія цієї роботи, або ж один з її варіантів. На світлині, серед інших творів, впізнаємо картину на історичну тематику «Триумфатор», праворуч – таємничу «Харитас», біля неї, на мольберті, – містична і щемлива картина «В тиху ніч». Принагідно зазначимо, що в Сумському музеї ім. М. Онацького знаходиться сепія «До зірок. Поцілунок ангела» (63,7х30,9), яка майже повторює роботу «В тиху ніч». На світлині тінь від цієї роботи падає на приставлене біля стіни величезне полотно, вірогідно, «Роса» (цю роботу видно нечітко). До цього сюжету художник звертався теж неодноразово, про що свідчать два варіанти на картинах із приватних зібрань, що експонувалися 2010 року на виставці, присвяченій майстру в Національному музеї «Київська картинна галерея»: «Дівчина серед мальв. (Фея квітів)»; 128х64, «Роса. (Фея квітів)»; 124х62. Вони відрізняються кольором та деякими деталями.

Друга світлина – фото митця з пензлем у руці – була опублікована в періодичному виданні «Tygodnik Ilustrowany» за 1906 рік як ілюстрація до короткої публікації про художника під назвою «Wilhelm Kotarbiński dla kościołów na Białorusi».

Перше, що привертає увагу на світлині, – це монументальні, майстерно виконані образи святих – Петра, Луки, Матвія в дерев'яному різьбленому оздобленні.

Поруч із релігійними композиціями бачимо на світлині жіночі портрети, полотно на міфологічну тему «Медуза» та ін. Дві великоформатні роботи «Світанок» та «Дух Безодні» нагадують нам про символічні та алегоричні образи ірреальних сюжетів, над якими В. Котарбінський працював ще на початку 90-х років XIX століття.

На нашу думку, майстерня, зафіксована невідомим фотографом на обох світлинах, знаходилася в маєтку художника в селищі Кальськ Слущького повіту Мінської губернії (Білорусь). Цей маєток художник придбав після одруження на своїй овдовілій кузині в 1888 році. Проте, як згадував Микола Прахов, «цей романтичний шлюб не став щасливим і з часом перетворився на фіктивний». Художник все частіше від'їздив у справах до Києва, де зрештою і залишився, а дружина переїхала жити до свого маєтку поблизу Вільно.

Д. Добріян – авторка статті про творчість В. Котарбінського в часопису «Антиквар» – подає фрагмент іншої світлини майстерні художника з приватного зібрання. На підставі порівняльного аналізу зображень інтер'єру на всіх трьох світлинах ми дійшли висновку, що це одне й те саме приміщення. Натомість дослідниця зазначає, що це «майстерня В. Котарбінського в київському готелі «Прага». [3, с. 58–59]. На нашу думку, майстерня, зафіксована на всіх трьох світлинах, знаходиться в маєтку художника в Кальську (Білорусь).

Інформацію, подану Д. Добріян, не важко спростувати, ознайомившись із текстом вищезгаданої публікації в «Tygodnik Ilustrowany», де йдеться про роботу В. Котарбінського в далекій від шуму великого міста майстерні, сповненій чарівності та природної краси, у невеличкому селищі Кальську на Підляшші. Автор тексту акцентує увагу на тому, що фотознімок захопленого роботою художника в кальській майстерні є свідченням натхненної праці майстра для Слущької землі, і зазначає, що відвідав художника саме в той час, коли він зосереджено працював над релігійними монументальними творами, які замовили сільські костели Білорусі [12].

Про те, що В. Котарбінський плідно творив на білоруській землі, пише також білоруський краєзнавець Ігор Тітковський [10]. Він, зокрема, зазначає, що можливою причиною купівлі маєтку в Кальську були дружні стосунки В. Котарбінського з поміщиком Костянтином Прушинським – громадським діячем, ученим-ботаніком, який володів маєтком Устронь (зараз Солігорський район, Білорусь). У його садибі збиралися і працювали, окрім В. Котарбінського, колекціонер Ян Унеховський, студент Краківської академії мистецтв Євгеній Геперт, художник Зенон Ленський. За фінансової підтримки К. Прушинського в Старчицах був зведений новий дерев'яний костел Троїцький. Як зазначає І. Тітковський, В. Котарбінський прикрасив інтер'єр костелу образами чотирьох євангелістів – погрудними зображеннями святих, зробленими в академічній манері. На знак удячності художника було проголошено почесним прихожанином Старчицького костелу. В Костянтина Прушинського лишилися роботи митців, які працювали в його маєтку. Роботи ж В. Котарбінського в 1920-ті роки опинилися в Слущькому окружному краєзнавчому музеї, звідки їх передали до Білоруського державного

музею (нині Національний художній музей Республіки Білорусь). Під час Другої світової війни роботи були втрачені. Не збереглося і помістя Вільгельма Котарбінського, як, зрештою, і костел в Старчичах. Знімки головного фасаду костелу та інтер'єру разом із зображеннями євангелістів роботи В. Котарбінського містяться в книзі Йозефа Жіскара «Наші костели» (1913) [10]. Отже, порівняльний аналіз світлин (тієї, що подає І. Тітковський, та тієї, що зберігається у фондах ВОМ) засвідчив, що зображення святих Луки та Матвія разом із дерев'яним оздобленням ідентичні тим, що зафіксовані на наших світлинах.

Наукова новизна. За даними періодичних зарубіжних і вітчизняних видань, інформацією з інтернет-ресурсів та мемуарно-історичною літературою вдалося атрибутувати два фотодокументи з фондів відділу образотворчих мистецтв НБУВ, а саме: встановити особу художника, хронологічні межі та місцезнаходження зображеного на світлинах об'єкту, в результаті чого – оприлюднити для широкого загалу біографічно-джерелознавчу розвідку.

Висновки. Фотодокументи, що зберігаються у фондах ВОМ, висвітлюють малодосліджений «білоруський» період творчості митця, а також є важливим джерелом для подання достовірної інформації стосовно фактів із біографії художника. Дана розвідка стане в нагоді всім, хто досліджує мистецьку спадщину В. Котарбінського, а також дасть змогу виправити помилкові дані в його біографії.

Список використаних джерел

1. Бітаєва О. Вільгельм Котарбінський (1849–1921) // Образотворче мистецтво. 2008. № 4. С. 123.
2. Галькевич Т. Нові сторінки до творчої біографії В. О. Котарбінського // Українська біографістика : зб. наук. пр. Київ, 2005. Вип. 3. С. 136–141.
3. Добрян Д. Один из «соборян» // Антиквар. 2014. № 10. С. 46–61.
4. Дроботюк М. Художник Вільгельм Котарбінський – поляк з українським серцем // Зовнішні справи. 2014. № 7. С. 61.
5. Живописное обозрение. 1902. № 12. С. 177.
6. Жиліна Л. Кризь буденність до ідеалу : українці відзначили 160-річчя від дня народження видатного художника Вільгельма Котарбінського // Урядовий кур'єр. 2010. 18 листопада. С. 11.
7. Прахов Н. А. Страницы прошлого : очерки-воспоминания о художниках. Київ, 1958. С. 295–307.
8. Савицька Л. Вільгельм Котарбінський у мистецтві свого часу // Хроніка-2000. Україна – Польща: діалог упродовж тисячоліть. Київ : Фонд сприяння розвитку мистецтв, 2009. Вип. 80. С. 562–587.
9. Савицька Л. Геній, котрий знав, що робить. Про Вільгельма Котарбінського (1849–1921) та його заслуги в європеїзації українського мистецтва // Музейний провулок. 2009. № 1 (12). С. 20–31.
10. Титковский И. Котарбинский Вильгельм Александрович. URL: <http://nasledie-sluck.by/ru/sluchina/books/213/7564/>

11. Хардаєва Т. С. Вільгельм Котарбінський у документах ЦДАМЛМ України (до 165-річчя від дня народження живописця) // Архіви України. 2014. № 4–5. С. 236–241.
12. Wilhelm Kotarbiński dla kościołów na Białorusi // Tygodnik Ilustrowany. 1906. 1 połr. С. 231

References

1. Bitayeva, O. (2008). Vilhelm Kotarbinskyi (1849–1921) [Wilhelm Kotarbinskyi (1849–1921)]. In *Obrazotvorche mystetstvo* [Fine Arts]. No. 4, p. 123. [In Ukrainian].
2. Halkevych, T. (2005). Novi storinky do tvorchoi biografii V. O. Kotarbinskogo [New pages of creative biography of William Kotarbinskyi]. In *Ukrainska biohrafistika: zb. nauk. pr.* [Ukrainian biographical research]. Is. 3, pp. 136–141. Kyiv. [In Ukrainian].
3. Dobriian, D. (2014). Odin iz «soborian» [One of «soboryany»]. In *Antikvar* [Antiquary]. No. 10, pp. 46–61. [In Russian].
4. Drobotiuk, M. (2014). Khudozhnyk Vilhelm Kotarbinskyi – polyak z ukrainskym sertsem [An artist William Kotarbinskyi: a Pole with the Ukrainian heart]. In *Zovnishni spravy* [Foreign Affairs]. No. 7, p. 61. [In Ukrainian].
5. *Zhivopisnoe obozrenie* [Picturesque Review]. (1902). No. 12, p. 177. [In Russian].
6. Zhylina, L. (2010, 18 lystopada). Kriz budennist do idealu : ukraintsi vidznachyly 160-richchia vid dnia narodzhennia vydatnogo khudozhnyka Vilhelma Kotarbinskogo [Through ordinariness to the ideal: Ukrainians celebrated the 160th birthday anniversary of the prominent artist Wilhelm Kotarbinskyi]. In *Uryadovyi kurier* [The Governmental Courier]. P. 11. [In Ukrainian].
7. Prakhov, N. A. (1958). *Stranitsy proshlogo : ocherki-vospominaniia o khudozhnikakh* [Pages of the past: essay memoirs about artists]. Pp. 295–307. Kyiv. [In Russian].
8. Savycka, L. (2009). Vilgelm Kotarbinskyi u mystetstvi svogo chasu [William Kotarbinskyi in an art at one time]. In *Khronika-2000. Ukraina – Polshha: dialog uprodovzh tysiacholit* [The Chronicle–2000. Ukraine and Poland: dialogue through the thousand years]. Is. 80. pp. 562–587. Kyiv. [In Ukrainian].
9. Savycka, L. (2009). *Henii, kotryi znay, shcho robyt. Pro Vilhelma Kotarbinskoho (1849–1921) ta yoho zasluhy v yevropeizatsii ukrainskoho mystetstva* [The genius, who knew what to do. Wilhelm Kotarbinskyi (1849–1921) and his contribution to the development of the European trend in Ukrainian art]. In *Muzeynyi provulok* [The Museum Lane]. No. 1 (12), pp. 20–31. [In Ukrainian].
10. Titkovskii, I. Kotarbinskii Vilhelm Aleksandrovich [Kotarbinskyi William Aleksandrovich]. Retrieved from: <http://nasledie-sluck.by/ru/sluchina/books/213/7564/> [In Russian].
11. Khardaieva, T. S. (2014). *Vilhelm Kotarbinskyj u dokumentah CzDAMLM Ukrainy (do 165-richchia vid dnia narodzhennia zhyvopyscia)* [William Kotarbinskyi is in the documents of Central State Archive–Museum of Literature and Art of Ukraine (to the 165th birthday anniversary of the artist)]. In *Arhivy Ukrainy* [The Archives of Ukraine]. Iss. 4–5, pp. 236–241. [In Ukrainian].
12. *Wilhelm Kotarbiński dla kościołów na Białorusi*. (1906). In *Tygodnik Ilustrowany*. 1 połr., p. 231. [In Polish].

Tetiana Anatoliivna Halkevich

Junior Researcher of the Department of Fine Arts, Institute of Book Studies, V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine

ORCID: 0000-0003-2723-5662

e-mail: galtano@ukr.net

Olena Mykolaivna Donets

Junior Researcher of the Department of Fine Arts, Institute of Book Studies, V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine

ORCID: 0000-0003-3837-5273

e-mail: edonec@ukr.net

Wilhelm Kotarbinskyi in documentary photography artifacts of the Department of Fine Arts of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine (to 170-birthday anniversary of artist)

The aim of the research is to attribute the artifacts of documentary photography stored at the Department of Fine Arts of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine to Wilhelm Kotarbinskyi, a prominent artist of Polish origin, who had been living and working in Ukraine in 19th – early 20th cc. The paper is also aimed at correction of inaccurate biographical data in previous studies of the artist's creative heritage. **The methodology.** There were applied various methods of the research including general scientific methods and specifically historical ones such as source analysis and method of historical comparison. Such methodological approach provided solid foundation for analysis and attribution of photographs, and specification of geographic location of the artist's studio presented therein. **The scientific novelty.** The last two decades showed that there is a considerable increase of public interest in creative heritage of Wilhelm Kotarbinskyi due to his great influence on «Europeanisation» of Ukrainian Art and outstanding contribution to cultural and artistic life of Kyiv in the 19th c. For the first time two photo artifacts stored at the Department of Fine Arts of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine are attributed on the basis of the analysis of foreign and national periodicals, internet resources, memoirs. The artist is identified and the setting of the photos is located as the artist's studio in his mansion in Kalsk. **Conclusions.** The documentary photographs stored at the Department of Fine Arts of VNLU highlight the Kotarbinskyi's «Belarusian period» that is yet to be explored and therefore constitute essential source for the artist's biography further research.

Key words: attribution, Wilhelm Kotarbinskyi, artist, documentary photography artifacts, biography, Department of Fine Arts of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine.

Татьяна Анатольевна Галькевич,

младший научный сотрудник отдела изобразительных искусств Института книговедения Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского

ORCID: 0000-0003-2723-5662

e-mail: galtano@ukr.net

Елена Николаевна Донец,

младший научный сотрудник отдела изобразительных искусств Института книговедения Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского

ORCID: 0000-0003-3837-5273

e-mail: edonec@ukr.net

Вильгельм Котарбинский на фотографиях отдела изобразительных искусств Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского (к 170-летию со дня рождения художника)

Целью работы является атрибуция фотодокументов, которые хранятся в отделе изобразительных искусств Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского и непосредственно касаются жизни и творчества выдающегося художника XIX– начала XX веков Вильгельма Котарбинского, поляка по происхождению, жизнь и творчество которого тесно связаны с Украиной; исправление ошибок в биографических сведениях, которые содержатся в работах исследователей творчества мастера. **Методология исследования.** Для решения поставленной задачи были использованы как общенаучные методы, так и методы специальных исторических дисциплин, в частности метод источниковедческого анализа, а также приемы и средства сравнительно-исторического метода. Данный методологический подход позволил проанализировать и атрибутировать фотографии, уточнить географическое местонахождение мастерской художника, запечатленной на фотографиях. **Научная новизна.** По данным периодических зарубежных и отечественных изданий, информации интернет-ресурсов и мемуарно-исторической литературы впервые атрибутированы два фотодокумента из фондов отдела изобразительных искусств НБУВ, а именно: установлена личность художника и местонахождение изображенного на фотографиях объекта – мастерской художника в собственном имении в Кальске. **Выводы.** Фотодокументы, которые хранятся в фондах отдела, освещают малоисследованный «белорусский» период творчества художника, а также являются важным источником для предоставления достоверной информации, касающейся фактов из его биографии.

Ключевые слова: атрибуция, Вильгельм Котарбинский, художник, фотодокументы, биография, отдел изобразительных искусств Института книговедения Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского, мастерская художника.

В. Котарбінський у власній майстерні
в селищі Кальськ Слуцького повіту Мінської губернії.

В. Котарбінський у власній майстерні
в селищі Кальськ Слуцького повіту Мінської губернії.

*Стаття підготовлена 10 квітня 2019 року;
подана до друку 24 квітня 2019 року.*